

ЛІКВІДНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

© 2015 ШВАРЦ О. В.

УДК 336.71

Шварц О. В. Ліквідність банківської системи України в умовах економічної кризи

Метою статті є дослідження рівня ліквідності банківської системи України та розробка адекватних інструментів забезпечення її достатнього рівня. У статті проаналізовано сучасний стан ліквідності банківської системи України. Визначено значний дефіцит ліквідності банківської системи, про що свідчить недостатність коштів на коррахунках для покриття сформованих обов'язкових резервів. Досліджено причини зниження ліквідності банківської системи – масовий відтік депозитів, неефективні адміністративні рішення, зростання недовіри до банківської системи, девальвація національної грошової одиниці, зростання проблемних кредитів, неефективний менеджмент активів і пасивів окремих банківських установ. У результаті дослідження виявлено залежність обсягів рефінансування НБУ та рівня ліквідності банківської системи та обґрунтовано подальшу необхідність надання таких кредитів. Надано рекомендації щодо підвищення рівня ліквідності банківської системи України та забезпечення її нормального функціонування.

Ключові слова: ліквідність, банківська система, рефінансування, обов'язкові резерви, відтік депозитів, високоліквідні активи.

Рис.: 4. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Шварц Олександр Вікторович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту банківської діяльності, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: shvartsalex@mail.ru

УДК 336.71

UDC 336.71

Шварц А. В. Ликвидность банковской системы Украины в условиях экономического кризиса

Целью статьи является исследование уровня ликвидности банковской системы Украины и разработка адекватных инструментов обеспечения ее достаточного уровня. В статье проанализировано современное состояние ликвидности банковской системы Украины. Определен значительный дефицит ликвидности банковской системы, о чем свидетельствует недостаточность средств на корсчетах для покрытия сформированных обязательных резервов. Исследованы причины снижения ликвидности банковской системы – массовый отток депозитов, неэффективные административные решения, рост недоверия к банковской системе, девальвация национальной денежной единицы, рост проблемных кредитов, неэффективный менеджмент активов и пассивов отдельных банковских учреждений. В результате исследования выявлена зависимость объемов рефинансирования НБУ и уровня ликвидности банковской системы и обоснована дальнейшая необходимость предоставления таких кредитов. Даны рекомендации по повышению уровня ликвидности банковской системы Украины и обеспечения ее нормального функционирования.

Ключевые слова: ликвидность, банковская система, рефинансирование, обязательные резервы, отток депозитов, высоколиквидные активы.

Рис.: 4. **Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

Шварц Александр Викторович – кандидат экономических наук, доцент, кафедра менеджмента банковской деятельности, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: shvartsalex@mail.ru

Shvarts O. V. Liquidity of the Bank System of Ukraine in the Context of Economic Crisis

The article is aimed to study the level of liquidity in the bank system of Ukraine and elaborate the adequate tools to ensure its sufficient level. In the article the current state of liquidity of the bank system of Ukraine is analyzed. A significant shortage of liquidity in the bank system is determined, as evidenced by the lack of funds on the corresponding accounts to cover the formed required reserves. Reasons for reducing liquidity of the bank system were studied – massive outflow of deposits, inefficient administrative decisions, increase of non-confidence towards the bank system, devaluation of the national currency, rise in problem loans, inefficient management of the assets and liabilities of individual banking institutions. As result of the study, dependence of the NBU refinancing volumes and liquidity level of the bank system are disclosed and the further need for the provision of such loans is reasoned. Recommendations to improve liquidity of the bank system of Ukraine and ensure its normal functioning have been given.

Key words: liquidity, bank system, refinance, required reserves, outflow of deposits, highly liquid assets.

Pic.: 4. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 8.

Shvarts Oleksandr V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Management of Banking Activities, Kyiv National Economic University named after. V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: shvartsalex@mail.ru

В умовах військового конфлікту, економічної кризи, мінливості середовища та існування різноманітних негативних впливів як всередині країни, так і на рівні світової економіки, актуальним є питання підтримки стабільності фінансового сектора країни. Суттєву роль в ньому відіграє саме банківська система, що тісно переплітається з усіма елементами економічного життя країни.

Втрата банком своєї ліквідності може стати причиною втрати коштів або навіть банкрутства значної кількості його клієнтів. Це робить банківську ліквідність проблемою не лише економічного, а й суспільного значення.

Виходячи з цього, на сучасному етапі для банківської системи України одним із пріоритетних завдань є

забезпечення стабільного функціонування банків та банківської системи в цілому. Фінансова стабільність банків – необхідна передумова ефективного управління економікою та є основою для зростання економіки України.

Питанню ліквідності банківської системи присвячено багато праць як вітчизняних, так і закордонних науковців. Вагомий внесок у дослідження ліквідності банківської системи здійснено такими вітчизняними дослідниками, як О. Костюк, О. Криклій, В. Міщенко, Р. Набок, Л. Рябініна, І. Сало, А. Сомик, В. Стельмах, Д. Тарасов та ін. Серед закордонних авторів необхідно виділити праці таких авторів, як: А. Девенпорт, М. Корнетт, А. Гайтан, Дж. Генлі, Д. Даймонд, П. Дубвіг, Р. Ранкьере та ін. Проте на сьогодні питання забезпечення достатнього рівня ліквідності банківської системи є умовою

фінансової безпеки країни та додатковим фактором нестабільності України.

Метою статті є оцінка рівня ліквідності банківської системи України та розробка адекватних інструментів забезпечення її достатнього рівня.

Термін «ліквідність» (від лат. *liquidus* – рідкий, текучий) у буквальному розумінні слова характеризує легкість реалізації, продажу, перетворення матеріальних цінностей у грошові кошти [1, с. 6].

Ліквідність банківської системи (*banking system liquidity*) – динамічний стан, який забезпечує своєчасність, повноту і безперервність виконання усіх грошових зобов'язань банківської системи країни, характеризує рівень її надійності та достатність коштів відповідно до потреб розвитку економіки [2, с. 13].

Ліквідність банківської системи залежить від ліквідності комерційних банків, національного банку і держави, а також розвитку міжбанківського ринку, що дає можливість розглядати банківську систему як єдине ціле.

Банківська система України, починаючи з кінця 2013 р., а особливо у 2014 р., стикнулася зі значною проблемою, що загрожує її ліквідності та нормальному функціонуванню всієї фінансової системи, – масовим відтоком депозитів (табл. 1).

Відповідно до табл. 1 протягом 2014 р. банківська система України втратила 39,8 млрд грн депозитів у національній валюті, або 9,8%. Треба зазначити, що відтік депозитів у національній валюті фізичних осіб має більш негативну динаміку і складає 57,8 млрд грн, або 22,8%. Проте, такий великий обсяг зниження депозитів в національній валюті фізичних осіб частково компенсувався приростом депозитів у національній валюті юридичних осіб на 17,9 млрд грн за рахунок зростання

коштів на поточних рахунках. Щодо зростання коштів на поточних рахунках юридичних осіб, то можна стверджувати, що воно відбулося через зростання оборотів суб'єктів господарювання через інфляційні процеси.

Масовий відтік депозитів фізичних осіб протягом 2014 р. (тенденція до зниження залишків на рахунках протягом всіх місяців, окрім червня 2014 р. через часткову політичну стабілізацію – вибори Президента України в першому турі) негативно впливають на ліквідність банківської системи України. Брак ліквідності покривався за рахунок рефінансування Національним банком України.

Ситуація із відтоком депозитів в іноземній валюті є набагато складнішою порівняно із депозитами в національній, що ще більше усугубляється зовнішніми чинниками (табл. 2, рис. 1).

Банківська система України протягом 2014 р. втратила 10 млрд дол. США депозитів, або 34% всіх депозитів в іноземній валюті на початок 2014 р. На відміну від відтоку депозитів у національній валюті, депозити в іноземній валюті мають негативну тенденцію до зниження протягом всього року, як з рахунків фізичних осіб – на 8,3 млрд дол. США, або 37,7%, так і з рахунків юридичних осіб – на 1,7 млрд дол. США, або 23%.

Таке постійне зниження залишків депозитів в іноземній валюті (див. рис. 1) призводить до зниження валютної складової ліквідності банківської системи та неможливості виконання банками своїх зобов'язань в іноземній валюті. Що підтверджує і практика роботи банківських установ протягом другої половини 2014 р. – ряд банків відчують брак валют і затягують видачу депозитів або пропонують отримувати валютні депозити в національній валюті.

Таблиця 1

Динаміка депозитів в національній валюті банків України за 2014 р.

Період	Показники					
	Депозити юридичних осіб		Депозити фізичних осіб		Загальні депозити	
	Млрд грн	Приріст, %	Млрд грн	Приріст, %	Млрд грн	Приріст, %
2014 р.						
На 01.01	151,2	–	253,1	–	404,3	–
На 01.02	165,8	9,68	236,8	-6,44	402,6	-0,42
На 01.03	158,6	-4,34	233,5	-1,39	392	-2,63
На 01.04	158,3	-0,19	221,2	-5,27	379,5	-3,19
На 01.05	157,5	-0,51	221,1	-0,05	378,6	-0,24
На 01.06	162,2	2,98	214,5	-2,99	376,7	-0,50
На 01.07	156,3	-3,64	221,6	3,31	377,9	0,32
На 01.08	157,2	0,58	221,4	-0,09	378,7	0,21
На 01.09	163,7	4,13	217	-1,99	380,7	0,54
На 01.10	181,5	10,87	207,9	-4,19	389,5	2,31
На 01.11	163,6	-9,86	205,6	-1,11	369,2	-5,21
На 01.12	160,5	-1,90	202,5	-1,51	362,9	-1,71
2015 р.						
На 01.01	169,1	5,36	195,3	-3,56	364,5	0,44

Динаміка депозитів в іноземній валюті банків України за 2014 р.

Період	Показники					
	Депозити юридичних осіб		Депозити фізичних осіб		Загальні депозити	
	Млрд дол. США	Приріст, %	Млрд дол. США	Приріст, %	Млрд дол. США	Приріст, %
2014 р.						
На 01.01	7,4		22,0		29,4	
На 01.02	7,5	1,35	21,6	-1,82	29,1	-1,02
На 01.03	7,3	-2,67	21,2	-1,85	28,5	-2,06
На 01.04	6,6	-9,59	19,8	-6,60	26,5	-7,02
На 01.05	6,6	0,00	18,9	-4,55	25,5	-3,77
На 01.06	6,4	-3,03	17,8	-5,82	24,2	-5,10
На 01.07	6,3	-1,56	17	-4,49	23,3	-3,72
На 01.08	6,2	-1,59	16,5	-2,94	22,7	-2,58
На 01.09	6,1	-1,61	15,9	-3,64	22	-3,08
На 01.10	8,9	45,90	15,1	-5,03	24	9,09
На 01.11	9,0	1,12	14,7	-2,65	23,7	-1,25
На 01.12	7,4	-17,78	14,3	-2,72	21,7	-8,44
2015 р.						
На 01.01	5,7	-22,97	13,7	-4,20	19,4	-10,60

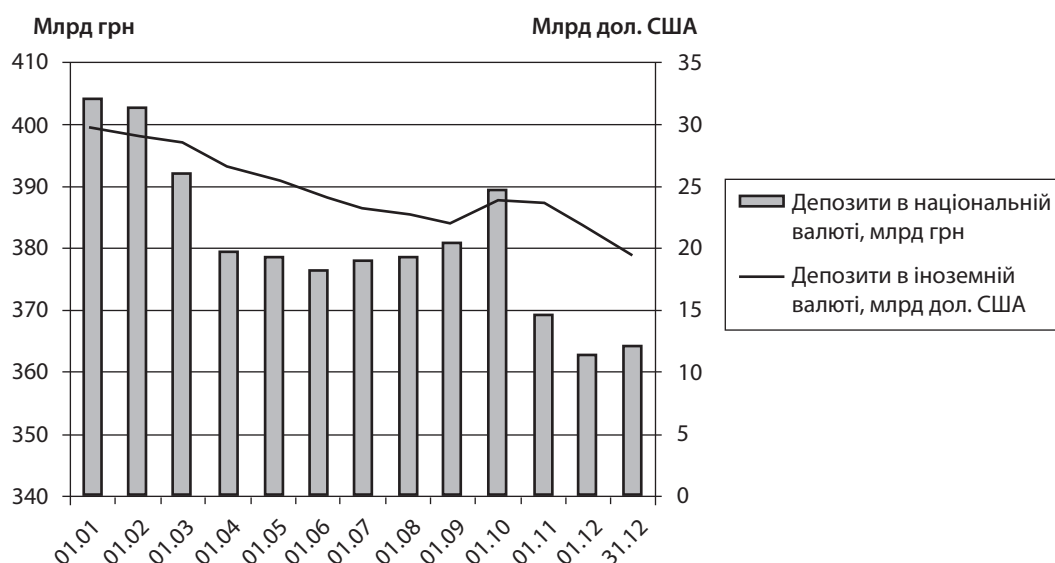


Рис. 1. Динаміка депозитів банківської системи України за 2014 р.

Істотне скорочення депозитів в іноземній валюті в банківській системі України призводить до браку валюти в економіці країни. У результаті НБУ вдався до адміністративних дій щодо обмеження видачі депозитів в іноземній валюті з 28.02.2014 р. Зараз діють адміністративні обмеження відповідно до постанови НБУ від 01.12.2014 № 758 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» [3].

На нашу думку, такі обмеження не тільки не зупинили відтік депозитів із банківської системи України, а навпаки, сприяли прискоренню даного процесу та зростанню недовіри до банків, що підтверджується відповідними даними (див. табл. 2). Із 01.03.2014 р. прискорюєть-

ся процес виводу іноземної валюти з банківської системи України – 7,02% зниження обсягу депозитів за березень місяць проти 2,06% в лютому 2014 р. Такі обмеження спонукають власників депозитів до вилучення готівкової валюти з банківської системи, а потенційні нові вкладники не ризикують вкладати свої кошти, оскільки потім потрібен буде великий проміжок часу на їх повернення.

Додатковим фактором, що спонукає процес відтоку депозитів з банківської системи, є оподаткування доходів за депозитами з 01.08.2014 р., оскільки ті відсотки, що нараховуються, не покривають рівня офіційної інфляції, яка за підсумками 2014 р. склала 24,9% [4].

Проаналізовані процеси зниження залишків коштів на рахунках в банківській системі України свідчать про зростання недовіри до банківської системи, до регуляторних органів та зниження ліквідності системи. Про зниження ліквідності банків свідчить той факт, що станом на 25.01.2015 р. Фондом гарантування вкладів фізичних осіб з початку 2014 р. запроваджено тимчасову адміністрацію в 35 банківських установ [5], і ще низка банківських установ, які навіть віднесено до групи системно важливих, відчувають значні проблеми з ліквідністю – ПАТ «Дельта Банк», ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит», ПАТ «КБ «Фінансова Ініціатива» та інші.

Для більш ґрунтовного аналізу ліквідності банківської системи України проаналізуємо динаміку коштів на коррахунках банків (рис. 2).

Аналіз показує коливання коштів на коррахунках банків України в межах 25 – 35 млрд грн з тенденцією до зростання. Різне збільшення коштів на кореспондентських рахунках спостерігається навесні та восени в періоди прискорення відтоку депозитів із банківської системи. Таке зростання коштів на коррахунках відбувалося за рахунок отримання великих обсягів рефінансування від НБУ – як у вигляді кредитів овернайт, так і стабілізаційних кредитів.

Ліквідність банківської системи може знаходитись у двох станах: надлишок ліквідності та брак ліквідності. Дж. Генлі стверджує, що «надлишок ліквідності виникає там, де грошові потоки в банківську систему постійно перевищують вилучення ліквідності з ринку з боку центрального банку. Це знайшло своє відображення в запасах понад обов'язкових резервів центрального банку» [6].

За результатами аналізу можна стверджувати, що обсяг коштів на коррахунках банків України є меншим за обсяг необхідних обов'язкових резервів (за виключенням січня, березня та вересня 2014 р.), які вони відповідно до чинного законодавства повинні зберігати. Така ситуація свідчить про невиконання вимог щодо обов'язкового резервування окремими банками України. А також можна констатувати, що банківська система України, починаючи із січня 2014 р., постійно відчуває

брак ліквідності, який задовольняється за рахунок кредитів рефінансування НБУ.

Скасування з 19 серпня 2014 р. вимог до банків щодо формування частини обов'язкових резервів на окремому рахунку в НБУ привело до отримання банками додаткових 7 млрд грн, що було використано для оперативного управління їх ліквідною позицією.

Кредити рефінансування є практично єдиним джерелом для банків збалансувати свою ліквідність та виконати зобов'язання перед клієнтами, оскільки в умовах кризи довіри ринок міжбанківського кредитування в Україні практично не функціонує.

Подальше невиконання вимог обов'язкового резервування буде свідчити про факт зниження ліквідності банківської системи України. Уніфікація нормативів обов'язкового резервування та впровадження нульової ставки резервування за коштами, залученими в національній валюті, а також використання тільки попереднього періоду для визначення резервної бази [7] сприятимуть підвищенню ліквідності банківської системи через зростання ефективності управління ліквідністю банківськими установами.

Проте, через показник залишків коштів на коррахунках у НБУ та обсяг коштів обов'язкового резервування неможливо повною мірою проаналізувати стан ліквідності банківської системи України. Для більш повного дослідження ліквідності необхідно простежити її динаміку протягом тривалого часового інтервалу. Для оцінки стану ліквідності банківської системи використовуємо показник, що характеризує відношення високоліквідних активів банківської системи (грошові кошти та їх еквіваленти, кошти на коррахунках, торгові цінні папери) до загального обсягу депозитів клієнтів.

Оскільки в умовах кризи ліквідності банківської системи, зростання недовіри до банківських установ зростає частка строкових депозитів, які достроково розриваються, і банкам необхідно виконувати такі зобов'язання перед їх клієнтами, тому, на нашу думку саме такий показник може в динаміці дати оцінку стану ліквідності банківської системи (рис. 3).

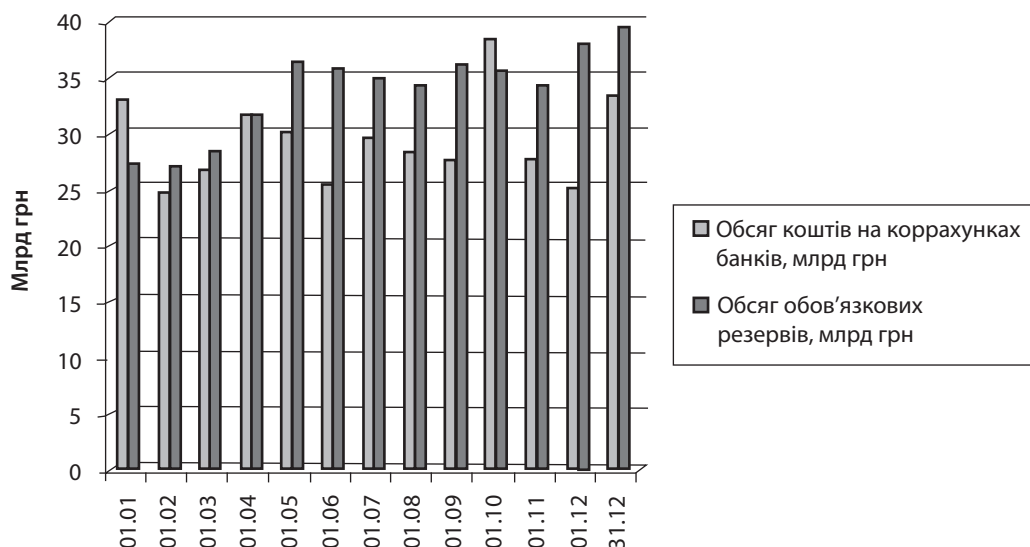


Рис. 2. Динаміка коштів на коррахунках та коштів обов'язкових резервів банків України за 2014 р.

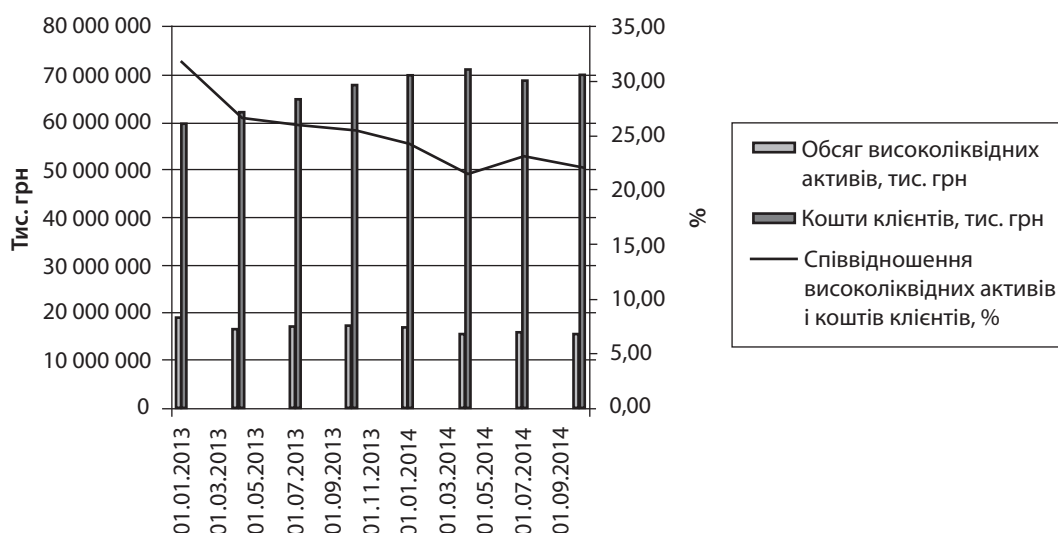


Рис. 3. Динаміка високоліквідних активів та коштів клієнтів банківської системи України за 2013 – 2014 рр.

Протягом 2013 – 2014 рр. чітко простежується тенденція до зростання обсягу коштів клієнтів на 17,18% в умовах масового відтоку депозитів. Зростання депозитного портфеля клієнтів банків України відбувалось тільки за рахунок переоцінки коштів в іноземній валюті, оскільки гривня протягом аналізованого періоду девальвувала в два рази. При цьому обсяг високоліквідних активів банківської системи за аналізований період, навпаки, знизився із 189,7 млрд грн станом на 01.01.2013 р. до 155 млрд грн станом на 01.10.2014 р. У результаті утворюється ситуація постійного зниження протягом 2013 – 2014 рр. показника співвідношення високоліквідних активів банківської системи до загального обсягу депозитів клієнтів із 31,75% станом на 01.01.2013 р. до 22,14% станом на 01.10.2014 р. Тобто відбулося зниження на 9,61 процентних пункти. Особливо треба відзначити тенденцію до зниження високоліквідних активів в абсо-

лютному вираженні із одночасним зростанням депозитів клієнтів в абсолютному вираженні в 2014 р. Отже, дослідження стосовно високоліквідних активів свідчить про тенденцію до зниження ліквідності банківської системи України та критичний стан ліквідності на кінець 2014 р., що підтримується на мінімально допустимому рівні тільки за рахунок рефінансування НБУ (рис. 4).

У 2014 р., як і у 2008 – 2009 рр. економічної кризи, обсяг кредитів рефінансування, наданих НБУ для підтримання ліквідності комерційних банків, повністю покривав нестачу ресурсів, викликану впливом депозитів із банківської системи.

Як уже зазначалося, найбільший відтік депозитів почався в березні 2014 р., а саме: її валютної складової через встановлення обмежень на зняття готівкових валютних коштів з рахунків фізичних осіб. Аналіз виявив пряму залежність між обсягом відтоку депози-

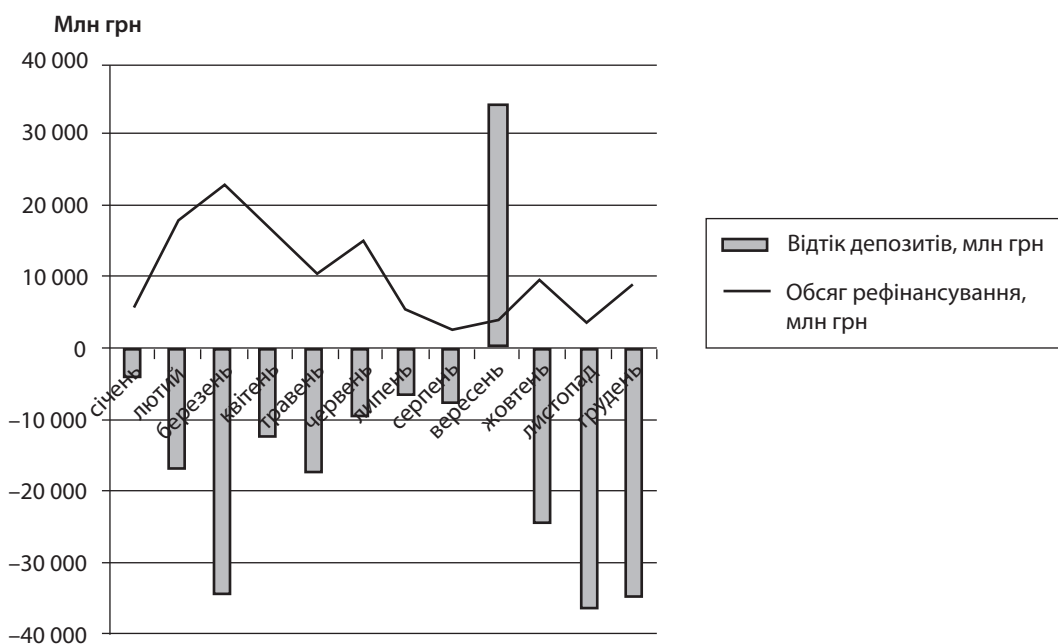


Рис. 4. Динаміка обсягів рефінансування НБУ та відтоку депозитів банківської системи України за 2014 р.

тів та обсягами рефінансування, що свідчить про той факт, що банківська система України виконувала свої зобов'язання за рахунок кредитів Національного банку. У процесі аналізу використовувались дані тільки про кредити рефінансування, надані понад 30 днів (рефінансування через тендери та стабілізаційні кредити), що виключало обсяги кредитів овернайт, які використовувались для виконання банками обов'язкових економічних нормативів. Рефінансування банків для підтримання їх ліквідності Національний банк України в нормальних умовах функціонування проводить через постійно діючу лінію рефінансування, тобто у вигляді надання кредитів овернайт (це приблизно 90% від усіх наданих позичок). Мова передусім про підтримання миттєвої ліквідності, для збалансування якої необхідно день-два [8, с. 58].

Протягом 2014 р., крім вересня, НБУ надавав рефінансування в обсягах, необхідних для виконання зобов'язань банків перед вкладниками. Залучені депозити у вересні частково використовувались для виконання зобов'язань щодо виплати депозитів у жовтні та листопаді. Але вже починаючи з другої половини листопада 2014 р., і особливо в грудні, Національний банк не забезпечував банки необхідними коштами для виконання зобов'язань перед вкладниками, що особливо загострило ситуацію з виплатою вкладів проблемними банками.

Отже, можна констатувати, що ліквідність банківської системи України цілком залежить від рефінансування НБУ, що є ненормальним явищем та вказує на досить низький її рівень та про наявність системної кризи ліквідності банківської системи. Банківська система України не завжди забезпечує своєчасне та в повному обсязі виконання банками своїх зобов'язань перед вкладниками, а також практично не здійснює кредитування економіки країни.

Тобто основними причинами зниження ліквідності банківської системи України у 2014 р. є: масовий відтік депозитів, неефективні адміністративні рішення, зростання недовіри до банківської системи, девальвація національної грошової одиниці, зростання проблемних кредитів та неефективний менеджмент активів та пасивів окремих банківських установ.

ВИСНОВКИ

Для підвищення рівня ліквідності банківської системи України та нормалізації функціонування банківських установ, на нашу думку, необхідним є:

1. Відміна обмежень щодо обсягів готівкових коштів, які можуть отримувати клієнти зі своїх валютних рахунків в банківських установах, оскільки це стримує відкриття нових валютних депозитів та залучення валютних коштів банками України в умовах їх гострого дефіциту.
2. Тимчасове призупинення норми законодавства щодо оподаткування доходів за банківськими вкладками, оскільки це сприяє відтоку депозитів із системи та створює додатковий тиск на ліквідність як окремих банків, так і всієї банківської системи. Закінчення кризи та відновлення економічного розвитку є передумовою для відновлення дії цього податку.

3. Продовження практики Національного банку України щодо виводу неплатоспроможних банків з ринку, оскільки це сприяє оздоровленню всієї банківської системи України. Але при цьому треба зазначити, що НБУ не повинен допускати ситуацій, в яких банк досить тривалий час не виконує своїх зобов'язань перед вкладниками, тобто фактично є неплатоспроможним, але регулятором цей факт не визнається. Такі ситуації негативно впливають на довіру до банківської системи, провокуючи відтік депозитів та зниження ліквідності банківської системи.

4. Зниження норми обов'язкового резервування закладами в іноземній валюті на період кризи, що сприятиме вивільненню додаткової ліквідності в банківській системі України.

5. Підвищення рівня капіталізації українських банків, у т. ч. і збільшення капіталу державних банківських установ, а також зростання вимог до мінімального розміру статутного капіталу.

6. Впровадження банками України виваженої депозитної політики, направленої на стабілізацію депозитного портфеля, у т. ч. і за рахунок впровадження нових депозитних продуктів. Позитивним є досвід банків, які розробили конвертаційні депозитні продукти.

7. Закріплення на законодавчому рівні неможливості дострокового розірвання строкових вкладів, що дасть змогу банкам більш точно прогнозувати свою ресурсну базу та майбутні виплати закладами.

Таким чином, ліквідність банківської системи є складним і динамічним явищем, яке безпосередньо залежить від загального стану економіки та при цьому може виступати і каталізатором поглиблення економічної кризи. Тому подальший розвиток як банківської системи, так і економіки України в цілому залежить від підвищення ліквідності банків, що забезпечить функціонування здорової банківської системи. Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні основних напрямків підвищення ліквідності банківської системи України та формування сильної конкуруючої системи, яка буде джерелом економічного розвитку та фінансової стабільності країни. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальчук Т. Т. Ліквідність комерційних банків : навч. посібник / Т. Т. Ковальчук, М. М. Коваль. – К. : Знання, КОО, 1996. – 120 с.
2. Ліквідність банківської системи України: науково-аналітичні матеріали. Вип. 12 / В. І. Міщенко, А. В. Сомик та ін. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008. – 180 с.
3. Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України : Постанова Правління Національного банку України від 01.12.2014, № 758.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fg.gov.ua/payments/>
6. Ganley J. Surplus Liquidity: Implications for Central Banks : Lecture Series no. 3 // Centre for Central Banking Studies Bank of England [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.bankofengland.co.uk/education/Pages/ccbs/lslshb03.aspx>

7. Про затвердження Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 11.12.2014, № 806.

8. Шварц О. В. Регулювання ліквідності банківської системи України в період кризи / О. В. Шварц // Вісник НБУ. – 2010. – № 4. – С. 56 – 61.

REFERENCES

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Fond harantuvannia vkladiv fizychnykh osib. <http://www.fg.gov.ua/payments/>

Ganley, J. "Surplus Liquidity: Implications for Central Banks". <http://www.bankofengland.co.uk/education/Pages/ccbs/lslshb03.aspx>

Kovalchuk, T. T., and Koval, M. M. *Likvidnist komertsiiynykh bankiv* [The liquidity of commercial banks]. Kyiv: Znannia; KOO, 1996. [Legal Act of Ukraine] (2014).

Mishchenko, V. I. et al. *Likvidnist bankivskoi systemy Ukrainy: naukovo-analitychni materialy* [The liquidity of the banking system of Ukraine: materials prepared]. Kyiv: Natsionalnyi bank Ukrainy; Tsentru naukovykh doslidzhen, 2008.

Shvarts, O. V. "Rehuliuвання likvidnosti bankivskoi systemy Ukrainy v period kryzy" [Adjust the liquidity of the banking system of Ukraine during the crisis]. *Visnyk NBU*, no. 4 (2010): 56-61.

УДК 336.77

КРЕДИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ ТА СКОРИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

© 2015 ЧЕРЕВАТЕНКО В. А.

УДК 336.77

Череватенко В. А. Кредитна політика українських банків та скорингові технології: сучасний стан і перспективи розвитку

Проаналізовано сучасний стан кредитної політики українських банків. Зроблено висновок про необхідність вдосконалення та впровадження скорингових технологій в українські банки. Скорингові технології дозволять мінімізувати кількість невиплачених кредитів, подолати кредитне шахрайство, знизити відсотки по кредитах. Банківські установи надають перевагу лише одній формі скорингу – аплікаційному, залишаючи поза увагою такі його важливі види, як поведінковий та колекторський. Постійне використання скорингових моделей протягом всього циклу кредиту дозволить попередити вірогідності дефолтових кредитів. Перед українськими фахівцями стоїть ціла низка завдань – розробка та постійне оновлення скорингових анкет для фінансових установ з урахуванням специфіки українського суспільства, у тому числі регіональних відмінностей та високого рівня кредитного шахрайства. Вдосконалення банківських систем оцінки ризику позичальників є запорукою подальшого розвитку фінансового ринку в Україні.

Ключові слова: скоринг, дефолтові кредити, бюро кредитних історій, кредитна політика, аплікаційний скоринг, поведінковий скоринг, колекторський скоринг.

Табл.: 1. Бібл.: 17.

Череватенко Володимир Андрійович – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора Харківського інституту фінансів Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі (пер. Плетньовський, 5, Харків, 61003, Україна)

E-mail: arcvol_k@rambler.ru

УДК 336.77

Череватенко В. А. Кредитная политика украинских банков и скоринговые технологии: современное состояние и перспективы развития

Проанализировано современное состояние кредитной политики украинских банков. Сделан вывод о необходимости совершенствования и внедрения скоринговых технологий в украинские банки. Скоринговые технологии позволяют минимизировать количество невыплаченных кредитов, преодолеть кредитное мошенничество, снизить проценты по кредитам. Банковские учреждения предпочитают только одну форму скоринга – апликационный, оставляя без внимания такие его важные виды, как поведенческий и коллекторский. Постоянное использование скоринговых моделей в течение всего цикла кредита позволит предупредить вероятности дефолтов кредитов. Перед украинскими специалистами стоит целый ряд задач – разработка и постоянное обновление скоринговых анкет для финансовых учреждений с учетом специфики украинского общества, в том числе региональных различий и высокого уровня кредитного мошенничества. Совершенствование банковских систем оценки риска заемщиков является залогом дальнейшего развития финансового рынка в Украине.

Ключевые слова: скоринг, дефолт кредиты, бюро кредитных историй, кредитная политика, апликационный скоринг, поведенческий скоринг, коллекторский скоринг.

Табл.: 1. Библ.: 17.

Череватенко Владимир Андреевич – кандидат экономических наук, доцент, заместитель директора Харьковского института финансов Украинского государственного университета финансов и международной торговли (пер. Плетневский, 5, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: arcvol_k@rambler.ru

UDC 336.77

Cherevatenko V. A. Ukrainian Banks' Credit Policies and Scoring Technology: Current State and Prospects of Development

The current state of the credit policies of the Ukrainian banks is analyzed. It has been concluded that there is a need to improve and implement scoring technologies in the Ukrainian banks. Scoring technologies will minimize the number of unpaid loans, overcome credit fraud, reduce the interest on the loans. Banking institutions prefer to only one form of scoring – application scoring, while ignoring its such important kinds as the behavioral and credit collection scoring. Constant use of scoring models for the duration of the loan cycle would prevent the likelihood of defaults of loans. The Ukrainian specialists face a number of challenges – drafting and constant updating of scoring forms for financial institutions, taking into account the specifics of Ukrainian society, including regional differences and the high level of credit fraud. Improvement of banking systems for estimation of borrowers risk is the guaranty to the further development of the financial market in Ukraine.

Key words: scoring, defaulted loans, credit bureaus, credit policy, application scoring, behavioral scoring models, credit collection scoring.

Tabl.: 1. Bibl.: 17.

Cherevatenko Volodymyr A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Deputy Director of the Kharkiv Institute of Finance of the Ukrainian State University of Finance and International Trade (per. Pletnysky, 5, Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: arcvol_k@rambler.ru